

W Polsce nieco ponad połowa dzieci w wieku do lat 6 korzysta z urządzeń mobilnych. Im starsze dziecko, tym korzystanie jest bardziej rozpowszechnione: z urządzeń mobilnych korzysta 10% dzieci przed ukończeniem pierwszego roku życia i 35% dwulatków.

BRZDĄC W SIECI – ZJAWISKO KORZYSTANIA Z URZĄDZEŃ MOBILNYCH PRZEZ DZIECI W WIEKU 0-6 LAT. DONIESIENIE Z BADAŃ

Magdalena Rowicka
Akademia Pedagogiki Specjalnej
Michał Bujalski
Instytut Psychiatrii i Neurologii

Małe dzieci i urządzenia mobilne – przegląd badań

Korzystanie z urządzeń mobilnych przez małe dzieci (do 6 lat) budzi obawy psychologów na całym świecie, ponieważ jest to okres intensywnego rozwoju dziecka, w którym urządzenia mobilne mogą przyczynić się do zaburzeń zdrowia somatycznego i psychicznego (Domoff i in., 2019). Gwałtowny rozwój technologii mobilnych i internetowych oraz coraz większa ich dostępność ekonomiczna sprawiły, że urządzeń mobilnych (tablet, smartfon) używa się obecnie powszechnie – również w Polsce (CBOS, 2019). Co więcej, trwająca pandemia COVID-19 pokazała wyraźnie, że brak posiadania urządzeń umożliwiających łączenie się z siecią oraz brak umiejętności ich obsługi stanowi ogromny problem w życiu codziennym. Powszechność urządzeń mobilnych, ich transformacja od gadżetu do przedmiotu codziennego użytku, lecz także postępująca cyfryzacja i zmiany społeczno-technologiczne objęły wszystkich – również dzieci.

Badania przeprowadzone w Wielkiej Brytanii w 2014 roku wskazały, że co trzecie dziecko w wieku 3-4 lata oraz co drugie dziecko w wieku 5-7 lat używa urządzeń mobilnych, przy czym w grupie starszych dzieci jedno na troje dzieci używało ich codziennie (Ofcom, 2014; Bąk, 2015). Ponadto w badaniu wykazano, że w grupie dzieci w wieku 3-4 lata i w grupie dzieci starszych średni czas korzystania z urządzeń mobilnych w ciągu tygodnia był zbliżony i wynosił odpowiednio nieco ponad 6,5 godziny, i nieco ponad 7 godzin. Zdecydowana większość rodziców dzieci uczestniczących w badaniu (dziewięciu na dziesięciu) starała się kontrolować używanie nowych

technologii i internetu przez dzieci m.in. poprzez wprowadzanie reguł dotyczących korzystania.

Badania przeprowadzone w 2014 roku w Stanach Zjednoczonych na grupie rodziców dzieci w wieku od 6 miesięcy do 4 lat wskazały, że niemal wszystkie dzieci używały urządzeń mobilnych, z czego ponad jedna trzecia rozpoczęła ich używanie jeszcze w pierwszym roku życia (Kabali i in., 2015). Troje na czworo czteroletków posiadało już własne urządzenie mobilne. Powody dawania dzieciom urządzeń przez rodziców były prozaiczne – większość dorosłych decydowała się na to, aby je uspokoić lub aby zająć je czymś podczas wykonywania prac domowych (takich jak sprzątanie czy gotowanie); niemal co trzeci rodzic dawał dziecku urządzenie mobilne tuż przed zaśnięciem.

Badanie Kilic i współpracowników (2019) wskazało, że 75% dzieci w wieku od 1 do 60 miesięcy korzystało z urządzeń mobilnych. Co czwarty rodzic przyznał, że ich dzieci samodzielnie korzystają z internetu (bez nadzoru ani pomocy rodziców). Nieco ponad połowa rodziców dawała swoim dzieciom urządzenia mobilne podczas swoich prac domowych.

Europejskie badania z 2013 roku (EU Kids Online, Holloway, Green, Livingstone, 2013) wskazały, że połowa trzy- i czteroletków w Szwecji używa tabletów, a jedno na czworo – smartfonów. Jedno na troje dzieci w Norwegii rozpoczęło używanie urządzeń mobilnych przed ukończeniem trzeciego roku życia.

Zjawisko korzystania z urządzeń mobilnych przez dzieci jest również przedmiotem badań naukowych w Polsce. W raporcie z sondażu przeprowadzonego w 2019 roku przez Fundację CBOS można przeczytać: „z urządzeń mobilnych korzysta jedna trzecia dzieci między 12. a 23.

miesiącem życia i blisko dwie trzecie dzieci mających od 2 do 5 lat. Wśród najmłodszych dzieci średni czas spędzany w ciągu dnia z mobilnym ekranem wynosi 44 minuty, a wśród starszych – 49 minut. Na ogół spędzają one czas z urządzeniami przenośnymi w towarzystwie rodziców lub innych osób dorosłych, w mniejszym stopniu same, najrzadziej zaś korzystają z nich razem z innymi dziećmi. Jak deklarują rodzice, treści, z którymi dzieci mają styczność poprzez mobilne ekrany, przeważnie są dostosowane do ich wieku, można jednak zauważyć, że najmłodsze dzieci (12-23 miesiące) około trzykrotnie częściej niż te starsze (2-5 lat) konsumują treści zróżnicowane, nie tylko takie, które są adresowane wyłącznie do dzieci” (CBOS, 2019).

Wyniki badań prowadzonych przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę w 2014 roku wskazywały, że aż 64% dzieci w wieku od 6 miesięcy do 6,5 lat korzysta z urządzeń mobilnych. Wśród nich aż 25% korzystało z nich codziennie; 26% dzieci posiadało własne urządzenie mobilne; 79% dzieci oglądało filmy, 62% grało na smartfonie lub tablecie; 63% dzieci zdarzyło się bawić smartfonem lub tabletem bez konkretnego celu. Blisko 70% rodziców dawało dzieciom urządzenia mobilne w sytuacjach, gdy musieli zająć się własnymi sprawami. W przypadku młodszych dzieci – jedno na troje dwulatków korzystało z urządzeń mobilnych przy posiłkach. A co drugi rodzic stosował udostępnianie dzieciom urządzeń jako rodzaj nagrody dla dziecka.

Projekt „Brzdąc w sieci”

W 2020 roku Akademia Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej przeprowadziła badanie dzieci i rodziców, mające na celu pogłębienie wiedzy na temat używania urządzeń mobilnych przez dzieci w wieku od 0 do 6 lat. Projekt był współfinansowany ze środków Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych, będących w dyspozycji Ministra Zdrowia, w ramach konkursu przeprowadzonego przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii. W ramach projektu przeprowadzono 8 wywiadów grupowych (FGI) z rodzicami dzieci w wieku 5-6 lat i 8 wywiadów z dziećmi w wieku 5-6 lat, a następnie badanie ilościowe (CAWI) na próbie 2000 rodziców posiadających dzieci w wieku 0-6 lat. Celem projektu była analiza wzorów i motywów korzystania przez dzieci z urządzeń mobilnych oraz ocena rozpowszechnienia tego zjawiska.

Wzory korzystania z urządzeń mobilnych

W naszym badaniu nieco ponad połowa dzieci w wieku od 0 do 6 lat (54%) korzystała z urządzeń mobilnych, takich jak smartfon, tablet, smartwatch czy laptop. Wiek dziecka był skorelowany z korzystaniem z urządzeń mobilnych – im starsze dzieci, tym większa ich część korzysta z urządzeń mobilnych. W grupie dzieci poniżej 12 miesięcy co dziesiąte dziecko miało kontakt z urządzeniem mobilnym, podczas gdy w grupie dzieci w wieku 12-23 miesiące – było to już jedno na troje. Od drugiego roku życia z urządzeń mobilnych korzystała ponad połowa (58%) dzieci, a w najstarszej grupie – pięć- i sześciolatków, było to już troje na czworo dzieci. Co ciekawe, nie zaobserwowano w tym względzie różnic pomiędzy dziewczynkami i chłopcami.

Wyniki badania jakościowego (FGI) wskazały, że wiek inicjacji korzystania z urządzeń mobilnych przypada między drugim a trzecim rokiem życia dziecka, co potwierdziły badania ilościowe, wskazując na średni wiek inicjacji wynoszący 2 lata i 2 miesiące. Co ciekawe, zaobserwowano, że im młodsze dziecko, tym wcześniej miało kontakt z urządzeniami mobilnymi, np. obecny trzylatek rozpoczął korzystanie z urządzeń mobilnych w wieku niespełna 2 lat, obecny czterolatek – tuż po ukończeniu drugiego roku życia, obecne czterolatki – pod koniec trzeciego roku życia, a obecne pięciolatki – na początku czwartego roku życia.

Jednym z ciekawszych zagadnień w kontekście potencjalnych szkód zdrowotnych był czas spędzany przez dzieci w sieci. Wyniki badania ilościowego wskazują, że dzieci w wieku od 0 do 6 lat korzystają z urządzeń mobilnych średnio przez 1 godzinę i 9 minut dziennie w dni powszednie. Czas ten ulega nieznacznemu wydłużeniu w weekendy (do 1 godzinny i 20 minut).

Dzieci w wieku od 0 do 6 lat najczęściej korzystają ze smartfona (38%) i tabletu (21%). Starsze dzieci korzystają także z laptopa (22% w najstarszej grupie). Smartwatche zdecydowanie nie cieszą się popularnością w tej grupie wiekowej – korzystało z nich niecałe 2% dzieci.

W grupie dzieci, które korzystają z urządzeń mobilnych, co piąte posiada własne urządzenie, przy czym posiadanie urządzeń staje się coraz częstsze wraz z wiekiem – w grupie do czwartego roku życia co najmniej jedno urządzenie posiada co dziesiąte dziecko, a w grupie pięć- i sześciolatków – już co trzecie.

Troje na czworo dzieci korzysta z urządzeń, które mają dostęp do internetu, co piąte korzysta z urządzeń, które tylko w części mają dostęp do internetu, a 6% dzieci korzysta z urządzeń, które są pozbawione dostępu do internetu (są offline). Zależność ta jest niezmienna pomiędzy różnymi grupami wiekowymi, co oznacza, że przynajmniej 75% dzieci w wieku do pierwszego roku życia, jak i pięcio- i sześciolatków korzysta z urządzeń mobilnych, które są podłączone do internetu.

Wśród dzieci, które korzystają z urządzeń mobilnych nieco ponad połowa (53%) posiada rodzeństwo. W tej grupie znakomita większość dzieci korzysta z urządzeń mobilnych razem z rodzeństwem (74%). Może to oznaczać, że dzieci posiadające starsze rodzeństwo są niejako narażone na wcześniejszą inicjację poprzez obserwację starszego rodzeństwa i chęci bawienia się razem z nim lub tym, czym oni się bawią.

Kolejnym ważnym zagadnieniem, które podjęto w badaniu, były okoliczności korzystania z urządzeń mobilnych. Okazało się, że najczęściej rodzice pozwalają dzieciom korzystać z urządzeń mobilnych podczas podróży (75%) i posiłków (50%). Jest to jednak częściowo zależne od wieku: im starsze dziecko, tym częściej korzysta z urządzeń mobilnych podczas podróży, ale nie podczas posiłków (tabela 1). Ponadto rodzice przyznają, że jest szereg innych okoliczności, w których decydują się na wykorzystanie urządzenia mobilnego, np. kiedy potrzebują zająć się obowiązkami domowymi np. sprzątnięciem czy gotowaniem (92%), albo kiedy sami nie mają energii, aby zająć się dzieckiem (85%), bądź kiedy nie mają pomysłu na alternatywny sposób spędzania czasu z dzieckiem (75%). Urządzenia mobilne i internet służą dzieciom do zabawy (np. oglądania bajek, filmów nagranych przez innych użytkowników), do podtrzymywania relacji (z rodziną, ale także z innymi dziećmi), jak również do uspokajania,

Tabela 1. Korzystanie z urządzeń mobilnych w podróży i podczas posiłków w grupach wiekowych (% populacji używającej urządzeń mobilnych).

	Podczas podróży	Podczas posiłków
Dziecko do 11 miesięcy	65	45
Dziecko od 12 do 23 miesięcy	63	42
Dziecko od 24 do 35 miesięcy	75	51
Dziecko od 36 do 47 miesięcy	74	56
Dziecko od 48 do 59 miesięcy	76	54
Dziecko od 60 do 72 miesięcy	82	49

wyciszania czy usypiania. Ponadto rodzice dają dzieciom urządzenia mobilne, kiedy dzieci się nudzą (80%), kiedy płaczą lub marudzą (66%) lub jako nagrodę (66%). Wyniki te wskazują na istnienie potrzeby dostarczenia rodzicom wiedzy w zakresie umiejętności organizacji czasu dziecka oraz zajęć z nim (np. co dziecko może robić samodzielnie).

Niemal 80% rodziców traktuje odbieranie bądź groźenie odebraniem (z różną intensywnością) urządzeń mobilnych jako sposób na ukaranie dziecka, podczas gdy niemal 75% rodziców daje lub oferuje korzystanie z urządzeń mobilnych jako sposób nagrodzenia dziecka.

Zasady korzystania z urządzeń mobilnych

Rodzice mają potrzebę kontroli korzystania z urządzeń mobilnych przez ich dzieci. Połowa dzieci w wieku od 0 do 6 lat używa urządzeń mobilnych wyłącznie pod nadzorem rodzica bądź innego opiekuna, kolejne 41% dzieci korzysta czasem samodzielnie, a czasem pod nadzorem. Wraz z wiekiem zwiększa się odsetek dzieci korzystających z urządzeń mobilnych czasem samodzielnie, a czasem pod nadzorem rodzica lub innego opiekuna (od niemal 25% w grupie najmłodszych dzieci, do 51% w grupie najstarszej – tabela 2). Jednocześnie wraz z wiekiem zmniejsza się odsetek dzieci korzystających z urządzeń mobilnych wyłącznie pod nadzorem rodzica lub innego opiekuna (od 69% do 39%).

Ponadto większość rodziców ustala zasady korzystania z urządzeń mobilnych – jedynie 6% przyznaje, że dziecko używa urządzeń mobilnych w dowolnym momencie i bez ograniczeń.

Rodzice ustalają zazwyczaj zasady związane z limitem czasu korzystania z urządzeń mobilnych (61%), aczkolwiek badania jakościowe pokazały, że rodzice zdają sobie sprawę z tego, że ich dzieci korzystają z nich więcej i dłużej. Jest to możliwe, ponieważ dzieci odgadują, jakie są hasła czy szyfry do odblokowania dostępu do internetu. Nieco ponad połowa rodziców ustala zasady związane z zakazem używania urządzeń mobilnych w sytuacjach rodzinnych (podczas obiadów rodzinnych). Ponadto większość rodziców korzysta z różnych metod kontroli rodzicielskiej: niemal wszyscy rodzice udostępniają dzieciom tylko programy i aplikacje w trybie „dla dzieci”, w tym 60% deklaruje, że robi to często lub bardzo często; ponad 70% rodziców często lub bardzo często kontroluje treści, z jakich dziecko korzysta na urzą-

dzeniach, jak również czas, przez jaki dziecko korzysta z urządzeń mobilnych; 60% rodziców często lub bardzo często kontroluje czas, w jakim urządzenia mobilne są online. Niemal 85% rodziców kontroluje instalowanie nowych aplikacji, w tym niemal 70% robi to często lub bardzo często. Niemal 80% rodziców sprawdza historie przeglądarek lub aktywności, w tym nieco ponad 40% robi to często lub bardzo często. Niemal 70% rodziców ma zainstalowane oprogramowanie chroniące dzieci przed treściami nieprzeznaczonymi dla dzieci, w tym nieco ponad 40% robi to często lub bardzo często.

Należy w tym miejscu podkreślić, że w przypadku tak małych dzieci zarówno korzystanie z urządzeń mobilnych wyłącznie pod nadzorem rodzica, jak i ustalanie zasad jest niezwykle ważne. Kontrola używania, ustalenie i przestrzeganie zasad może być czynnikiem chroniącym przed niekontrolowanym, a nawet kompulsywnym używaniem urządzeń mobilnych przez dzieci.

Negatywne konsekwencje korzystania z urządzeń mobilnych

Rodzice obserwują wiele negatywnych konsekwencji związanych z używaniem przez swoje dzieci urządzeń mobilnych: 7 na 10 rodziców przyznaje, że ich dzieci nie potrafią kontrolować czasu korzystania z urządzeń mobilnych, a ponad połowa przyznaje, że ich dzieci przekładają korzystanie z urządzeń mobilnych ponad inne aktywności, a także że ich dzieci wykazują zachowania niepożądane, takie jak agresja, irytacja czy histeria przy próbach ograniczenia korzystania z urządzeń mobilnych. Ponadto 4 na 10 rodziców przyznaje, że ich dzieci przeżywają negatywne stany, takie jak niepokój, budzenie się w nocy, problemy z zasypianiem. Jeden na trzech rodziców przyznaje, że jego dziecko zamyka się w sobie przez używanie urządzeń mobilnych i ma problemy z nawiązywaniem relacji z rówieśnikami. W opinii rodziców za sprawą korzystania z urządzeń mobilnych dzieci mają dostęp do treści, które nie są

dla nich przeznaczone. Co drugi rodzic wskazuje, że jego dzieci oglądają materiały wideo przedstawiające specyficzne przedmioty przyciągające ich uwagę (np. słodczyce, zabawki); co trzeci rodzic uważa, że dzieci oglądają filmy „przeładowane” kolorami i dźwiękami, jak również treściami pozbawionymi walorów edukacyjnych. Nieco ponad 10% uważa, że dzieci są narażone na treści zawierające agresję fizyczną i werbalną, wulgaryzmy, treści przedstawiające zachowania ryzykowne lub destrukcyjne, a 5% rodziców uważa, że dzieci mają dostęp do treści pornograficznych.

Nieco mniej niż połowa dzieci w wieku od 0 do 6 lat nie korzysta z urządzeń mobilnych (46%). Rodziców dzieci, które nie korzystają z urządzeń mobilnych, zapytano, dlaczego ich pociechy tego nie robią. Najczęstszą odpowiedzią było: *bo są na to za młode* – co trzeci rodzic w całej populacji udzielił takiej odpowiedzi (w grupie rodziców dzieci, które nie korzystały z urządzeń mobilnych stanowi to 79%). Zaledwie 3% rodziców dzieci, które nie korzystają z urządzeń, odpowiedziało, że przyczyną tego stanu rzeczy jest ich sytuacja finansowa (rodziców nie stać na takie urządzenia). Co drugi rodzic dziecka, które nie korzysta z urządzeń mobilnych, uważa, że używanie takich urządzeń przez dzieci może mieć negatywny wpływ na ich rozwój. Co czwarty rodzic przyznał, że przeczytał lub usłyszał, że do pewnego wieku w ogóle dzieci nie powinny korzystać z takich urządzeń.

Podsumowanie i wnioski

W toku przeprowadzonych badań udało się uzyskać odpowiedzi na postawione pytania badawcze w zakresie rozpowszechnienia oraz wzorów i motywów używania urządzeń mobilnych przez dzieci w wieku od 0 do 6 lat. Udało się także zidentyfikować potencjalne zagrożenia związane z korzystaniem z urządzeń mobilnych przez dzieci w wieku 0-6 lat.

W Polsce nieco ponad połowa dzieci w wieku do lat 6 korzysta z urządzeń mobilnych. Im starsze dziec-

Tabela 2. Korzystanie z urządzeń mobilnych pod nadzorem (pod okiem) rodzica lub opiekuna według wieku dziecka (% populacji używającej urządzeń mobilnych).

	do 11 miesięcy	12 do 23 miesięcy	24 do 35 miesięcy	36 do 47 miesięcy	48 do 59 miesięcy	60 do 72 miesięcy
Czasem samodzielnie, ale czasem pod nadzorem rodzica lub innego opiekuna	25	23	36	39	50	51
Wyłącznie pod nadzorem rodzica lub innego opiekuna	69	73	59	52	41	39

ko, tym korzystanie jest bardziej rozpowszechnione: z urządzeń mobilnych korzysta 10% dzieci przed ukończeniem pierwszego roku życia i 35% dwulatków. Badania prowadzone w 2019 roku (CBOS, 2019) pokazały, że z urządzeń mobilnych korzysta 60% dzieci w wieku od 24 do 47 miesięcy, do 75% dzieci w grupie 48 do 72 miesięcy. W najstarszej grupie dzieci korzystających z urządzeń mobilnych niemal co trzecie posiada własne takie urządzenie.

Wyniki naszego badania wskazują, że dzieci w wieku od 0 do 6 lat mają dostęp do treści skierowanych do tej grupy wiekowej, w dużej mierze są to treści rozrywkowe, pozbawione walorów edukacyjnych, a średni czas spędzany z urządzeniem mobilnym przekracza godzinę dziennie. Zaledwie 18% dzieci w wieku od 0 do 6 lat nigdy nie korzystało z urządzeń mobilnych samodzielnie (tzn. zawsze w towarzystwie innego dziecka albo dorosłego), a 7% rodziców przyznaje, że ich dziecko nigdy nie korzysta z urządzeń w towarzystwie dorosłego.

Warto zaznaczyć, że zgodnie z rekomendacjami Amerykańskiej Akademii Pediatrii (z 2016 roku) dzieci w wieku do 18. miesiąca życia nie powinny mieć kontaktu z ekranami komputerowymi bądź urządzeń mobilnych, podczas gdy dzieci po 24. miesiącu życia mogą mieć kontakt z urządzeniami ekranowymi pod pewnymi ograniczeniami – kontakt z nimi powinien odbywać się razem z rodzicami i nie przekraczać godziny dziennie. Zdaniem światowej sławy specjalistki w dziedzinie używania urządzeń mobilnych przez dzieci – Kimberly Young (2018), należałoby przeprowadzić szereg kampanii społecznych i warsztatów adresowanych do rodziców małych dzieci (do 18. miesiąca bądź do 23. miesiąca życia), których celem byłoby: przekazanie wiedzy dorosłym na temat zagrożeń związanych z korzystaniem z urządzeń mobilnych (i ekranów ogólnie) przez dzieci do 18. miesiąca życia oraz zwiększenie ich umiejętności organizowania czasu dziecka i sposobów spędzania przez nich czasu z dzieckiem.

Young opracowała również szereg rekomendacji dotyczących używania (i nieużywania) urządzeń ekranowych i internetu przez dzieci w różnym wieku (polska wersja została opracowana przez Fundację Dolce Vita¹). Do najważniejszych z nich należą:

- nieużywanie internetu (i urządzeń mobilnych) w roli opiekunki, tzn. niezastępowanie telefonem czy tabletem kontaktu z rodzicem po to, aby dziecko czymś zająć; aby nie przeszkadzało, nie marudziło,

- niekorzystanie przez dziecko z urządzeń ekranowych przed snem, podczas posiłku lub w czasie innej czynności,
 - dzieci w wieku do 2 lat nie powinny w ogóle korzystać z urządzeń ekranowych, a na pewno nie powinny dostawać smartfona albo tabletu jako nagrodę lub w celu uspokojenia (np. płaczu). Dzieci w wieku od 3 do 5 lat mogą używać urządzeń mobilnych (i ekranowych) do jednej godziny dziennie, lecz nie codziennie, i zawsze razem z rodzicem, mając kontakt jedynie ze sprawdzonymi treściami (preferowane są treści edukacyjne, np. kolorowanie albo wskazywanie cyfr).
- Warto zaznaczyć, że traktowanie urządzeń mobilnych jako nagrody lub jako regulatora emocji może mieć negatywne konsekwencje w przyszłości. Zgodnie z modelem GPIU (ang. *Generalised Problematic Internet Use* [Caplna, 2002, Rowicka, 2018]) czy I-PACE (Brandt i in., 2019) regulowanie emocji za pomocą internetu (w tym przypadku korzystnie z urządzeń, które są online), a także pozytywne oczekiwania (związane z nagrodą) mogą prowadzić do rozwinięcia zaburzeń używania (lub problemowego wzorca używania). Podstawową rekomendacją jest zatem unikanie traktowania urządzeń mobilnych jako nagrody oraz – jeśli rodzice uznają, że to dobry czas na wprowadzenie takich urządzeń – używanie ich w sposób funkcjonalny, np. aby znaleźć przepis kulinarny, z którego później skorzystacie podczas wspólnego z dzieckiem gotowania. Unikanie traktowania urządzeń mobilnych jako nagrody pozwoli na poszukiwanie innych, alternatywnych źródeł przyjemności.

Podsumowując, istnieje potrzeba stworzenia i przeprowadzenia rzetelnych, opartych na dowodach naukowych, kampanii informacyjnych, jak również spotkań i warsztatów (np. w postaci seminariów czy webinarów), których celem byłoby zarówno przekazanie wiedzy, jak i nauka umiejętności niezbędnych przy wprowadzaniu małego dziecka w świat technologii mobilnych, oraz zapewnienie rodzicom wiedzy na temat tego, jakich zachowań powinni unikać, czego nie robić, co robić w zamian, jak organizować dziecku czas i jak planować czas wspólnie spędzany.

Przypisy

¹ Poradnik „Nowoczesne technologie a nasze dzieci. Poradnik dla rodziców. Co każdy rodzic powinien wiedzieć na temat korzystania przez dziecko z nowoczesnych technologii”, Fundacja Dolce Vita, Zamość 2018.